

Nr 215.

Av herr **Lindhagen**, om *kelloggspakten och Folkförbundsakten — en allmän revision av den senare.*

Kelloggspakten eller, såsom den ock kallas, briandpakten, skall nu förändra modifikationerna av folkförbundets akt för att den senare må bringas till överensstämmelse med pakten. Det är ännu ej bestämt, vari denna revision skall bestå. Det förljudes, att granskningen kommer att omfatta aktens militära och ekonomiska krigsartiklar, de s. k. sanktionerna. Vad man med visshet vet är, att bedömandet överlämnats till en kommitté av elva jurister.

Emellertid erkännes allmänt, att kelloggspakten har företrädesvis moralisk betydelse. Det är vackert så. Men då böra bemödandena inriktas på, att denna betydelse får tillfälle att göra sig gällande. Detta kommer ej att ske, åtminstone ej i avsevärd mån, om de förhårdade realiteter, som ligga bakom militarismen, icke vederbörligen uppmärksammas. En allmän revision av folkförbundsakten är således just nu synnerligen påkallad. Detta har varit uppfordrande även före kelloggspaktens genomförande, och framställningar därom ha tidigare gjorts bland annat i svenska riksdagen.

Kelloggspakten har tillkommit såsom ett uttryck av samvetets röst. Paktens fördömande av krig för lösning av konflikter binder staterna i viss mån även i deras handlingar. Pakten kan därför, om det vill sig väl, betraktas som ett ingalunda oväsentligt bidrag till hjärnornas revolution.

Ett stort kyrkomöte i medeltiden, de flesta fredsslut före franska revolutionen, den heliga alliansen år 1815, Haagkonferensen år 1909 utfärdade ungefär samma deklaration. Den goda avsikten blev dock verkningslös. Man behöll nämligen sina militärrustningar och blundade för deras reella orsaker.

Då man nu efter världskriget allmänt förklarar sig vilja definitivt avstå från bruk av vapnen, bör man väl samtidigt nedlägga dem. Alla stater, som undertecknat pakten, ha emellertid bibehållit sina rustningar och ej tillkännagivit någon avsikt till fullständig avrustning. Man känner sig uppenbarligen ej säker på sin sak.

Denna inkonsekvens beror åter därpå, att man instinktivt känner sig ej vara herre över rustningarnas reella orsaker. Dessa senare äro: förtrycket över asiatiska och afrikanska folk; rasernas olikställighet; den kaukasiska rasens företrädesrätt till kolonisationsmöjligheterna; förtrycket över de europeiska nationella minoriteterna; språkgränsernas förödande ofärd i förening med de tre privilegierade språkens förtryck över alla andra språk; det ekonomiska

kriget mellan staterna med tullmurar, illojal konkurrens och invandringsförbud; den ekonomiska klasskampen, som ännu rasar på djupen; den officiella statskonstens nedblickande på de andliga värdena såsom också politiska realiteter; samt slutligen den andliga fattigdomens töcken över oss alla överallt.

Kelloggspakten äventyrar att gå till mötes samma öde som tidigare deklarationer mot krigen, om paktens ovannämnda två reella konsekvenser lämnas utan tillräckligt avseende. Ingen stat, som undertecknat paktens, har mig veterligen gjort någon erinran därom. Några av de ursprungliga signatärmakterna ha tvärtom förbehållit sig rätt till vissa krig. I svenska riksdagen påyrkades, att till vår anslutning till paktens skulle anknytas uttalanden om de ovannämnda två konsekvenserna. Detta avslogs av riksdagens majoritet. Däremot förbehöll svenska riksdagen efter de storas föredöme även oss rätt till tre krig, nämligen försvarskrig, deltagande i folkförbundskrig samt krig för upprätthållande av traktaten om Ålandsöarnas neutralisering.

Fråga har nu uppkommit att modifiera folkförbundets akt till överensstämmelse med kelloggspaktens förbud mot alla krig. Man skulle dock kunna säga, att då folkförbundets medlemmar, trots kelloggspakten, vilja behålla sina militärväsenden och deras krigshotelser, är det väl konsekvent, att också förbundet självt fortfarande intar samma ståndpunkt som dess medlemmar.

Folkförbundets första kommitté för juridiska angelägenheter har som sagt nyligen föreslagit tillsättande av en kommitté på elva jurister för att bereda sagda modifiering i folkförbundets akt. Man må hoppas att det blir fråga om reella förändringar och ej blott om formella. Kelloggspaktens styrka är, att den uppbyggts på ett moraliskt innehåll och således ej på juridik. Resultatet av en juridisk utredning blir lätt lika negativt som förbundets uppdrag ursprungligen uteslutande åt militärer att syssla med paktens »minskning i rustningarna», vilken uppgift numera till folkens missledande i pressen och annorstädes kallas för »avrustning». Det kan väl ej vara lyckosamt att sätta militärer och jurister i främsta rummet till trädgårdsmästare i fredens örtagård.

På dagordningen vid fredsbyråns i Genève allmänna fredskongress under oktober 1929 i Aten stod först upptaget de modifikationer i den legislativa och internationella rättsordningen, som påkallats av »Briand-Kelloggspakten». Ämnet uppdelades under kongressen på ett intresseväckande sätt i fem avdelningar: ändringar i folkförbundets akt, ändringar i de särskilda staternas grundlagar, ändringar i strafflagarna, omläggning av uppfostringssystemet, avrustningsfrågan.

För min del hade jag föreslagit att såsom konsekvenser också betona dels den allmänna, omedelbara och fullständiga avrustningen och begynnande initiativ därtill från vissa länder, som nu voro kallade därtill, och dels världspolitikens inriktning att från grunden gå till rätta med krigens och rustningarnas reella orsaker, vilka på ovan angivet sätt uppräknades i motiven.

I avrustningsfrågan beslöt kongressen efter vederbörande kommissions förslag, att avrustningen borde vara »radikal». Fältet hölls således öppet för olika slag av s. k. »minskningar i rustningarna».

I fråga om konsekvenser för straffrätten gjorde fru Stöcker från Berlin ett pikant inlägg. Eftersom nu kelloggspakten förbjuder krig, sade hon, böra strafflagarna hädanefter innehålla straffrihet för alla, som vägra krigstjänstgöring. Detta inpass väckte bekymmer, och efter åtskilliga om och men avkopplades frågan genom att uppskjuta övervägandet om ändringar i strafflagarna till nästa kongress.

Motiveringen för motionen om världspolitikkens inriktning väckte bifall inom kommissionen, men ordföranden motsatte sig saken alldeles.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen — med anledning av den förestående revisionen av folkförbundets akt till överensstämmelse med kelloggspakten — ville hos Kungl. Maj:t begära svenskt initiativ till en allmän revision av nämnda akt i syfte, att dess idéinnehåll må bättre motsvara förbundets ideella uppgift.

Stockholm den 21 januari 1930.

Carl Lindhagen.
